

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

In festo trinitatis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

fideles operarios posthac semper in messem suam extrudat, & à luporum vehementia gregem suum tueatur, Matth. 9. v. 38.

5. *Ostiarium reuerentes.* Ostiarius est Sp. S. ut supra diximus. Hunc omnes veri Christiani sibi exorent cum Davide Ps. 51. v. 10. 12. ut cor aperiat, quando verbum Dei in templo audiunt, & deinde etiam occludat, ne thesaurus verbi divini à Diabolo auferatur, Matt. 13. v. 19. abq; hoc ostiario mortui sumus in peccatis, Eph. 2. v. 5.

De Tertio.

Restat ut consideremus etiam *beneficia divina, quæ talibus à Christo oviculis parata sunt.* Si quis enim per me introierit, inquit Christus, servabitur, & ingredietur, & pascua inveniet. Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant.

Tria his verbis beneficia Christus enumerat, quæ genuinas ipsius oviculas sequuntur:

1. *Beatitudo temporalis.* Nam ingredientur, inquit Christus, & egredientur, quibus verbis benedictionem divinam promittit omnibus, qui opera vocationis secundum normam verbi sui perficiunt, sicut Petrus, cum in verbo Christi laxaret rete suum, copiosam piscium multitudinem conclusit, Luc. 5. v. 6. ita Moses hac phrasi utitur, Deut. 28. v. 6.

2. *Beatitudo spiritualis.* Nam pascua invenient, inquit Christus, nimirum pascua

gratiæ, pascua ille bona & pingua montium Israel, Ezech. 34. v. 14. in quibus exhibetur nobis cibus immortalitatis, panis vitæ, quo animam nostram variis peccatorum angustiiis exagitatam reficere possumus, Joh. 6. v. 50.

3. *Beatitudo aternalis.* Qui per me introverit, salvus erit. Ego enim veni, inquit Christus, ut vitam habeant, & abundantius habeant. In Christo habemus remissionem peccatorum, quæ instar nubis & nebulae delevit, Es. 44. vers. 22. Lex non potest nos condemnare, Christus enim est finis legis ad salutem omni credenti, Rom. 10. v. 4. non sumus jam sub lege, sed sub gratia, Rom. 6. vers. 14. Diabolus non potest nobis nocere, quia pro nobis est Christus, qui opera Diaboli destruxit, 1. Joh. 3. v. 8. Mors non potest nos abolere, sed januam vitæ aperit, Johan. 5. v. 24. Infernus non potest nos absorbere, nihil enim condemnationis in his qui in Christo Iesu sunt, Rom. 8. v. 1. In summa, pacem habes cum Deo, fide iustificatus per Jesum Christum, Rom. 5. v. 1. quis igitur separabit te à charitate Dei? Rom. 8. v. 35. vitam habebis, hoc certò tibi persuadere, & plenam abundantiam in sempiterna secula. Nam oves mee, inquit Christus, vocem meam audiunt, & ego do eis vitam aeternam. Nemo rapiet eas de manu mea, &c. Joh. 10. v. 27. 28. Hanc beatitudinem concedat nobis SS. Trinitas,
Amen.

In Festo Trinitatis

Evangelium Johan. 3. vers. 1. 15.

Ezechieli Propheta apparuit olim vir in visione quadam, & ostendit ipsi aquas,

quæ subter limen templi ingrediebantur. Primò metiebatur funiculo, quem in manu
Z
habe-

habebat, mille cubitos, & traducebat Prophetam ufque ad talos. Rurfus metiebatur, mille cubitos, & traducebat Prophetam ufque ad genua. Tertio metiebatur mille cubitos, & traducebat ipfum ufque ad renes. Tandem adhuc mille cubitos metiebatur, & ecce intumuerunt aquæ, ut non amplius pertransire potuerit, fed supernatare coactus fuerit, Ez. 47. v. 1. feqq.

Idem Nicodemo accidit in hodierno Evangelio. Postquam enim ad Christum, angelum illum magni confilii venit noctu, & viam falutis ab ipfo edoceri cupit, ostendit ipfi aquas myfteriorum fuorum, quæ fubter limen templi egrediuntur, id eft, veræ Ecclefiæ propria funt, & primò ad talos & genua ipfum traducit, dum regenerationis qualitatem & neceffitatem ipfi proponit. Hujus modum & rationem ubi capere Nicodemus nondum poteft, ad huc mille cubitos metitur, & de cœleftibus fari incipit, hîc intumefcit fluvius, ut fide supernatare cogatur, quò ratione pererrantire non poteft. Nam animalis homo non percipit ea quæ funt Spiritus Dei, 1. Cor. 2. v. 14. Si quidem per fidem ambulamus & non per fpeciem, 2. Cor. 5. v. 7.

Sicut igitur Patriarcha Abraham Deum in montis vertice adoraturus, fervis, ut infernè cum afinis manerent, imperavit, & folus ipfe cum filio gladium & ignem geftans montem conscendit, Gen. 22. v. 5. Ita nos quoque altum myfteriorum divinatorum olympum conscenfuri afinum rationis infra relinquere, & captivare debemus fub obfequium Christi, contenti gladio verbi & igne fidei, 2. Cor. 10. v. 5.

Videbimus

1. *Quæftionem Nicodemi memorabilem.*

II. *Informationem Christi amicabilem.*

J. J.

EXEGESIS.

HActenus fefta celebravimus honori fingularum Trinitas perfonarum deputata. Vidimus misericordiam Patris Fefto nativitatis. Vidimus potentiam Filii Fefto refurrectionis. Vidimus beneficia Spiritus Sancti fefto Pentecoftes. Nunc perfonas omnes conjunctim invenimus, & Deum in upitate trinum, & Trinitate unum veneramur. De quo fublimi myfterio pii veteres dixerunt: Scrutari temeritas, credere pietas, noffe vita æterna eft.

Quanquam autem in prælecta pericope de regeneratione hominis primario agitur, tamen ad declarandum SS. Trinitatis myfterium optimè congruit, idque tripliciter fi fpectes

1. *Materie eminentiam.* Nam de regeneratione agit, quæ fit per baptifmum, in quo tota Trinitas operatur, Matt. 28. v. 19.

2. *Testimoniorum evidentiam,* quæ de SS. Trinitate in hoc Evangelio continentur.

3. *Analogia convenientiam.* Voluit enim pia antiquitas illuftri exemplo de regeneratione hominis difficultatem hujus articuli nobis ob oculos ponere, ne lafcivo rationis judicio in tam arduo myfterio præcipientes feramur, quod quàm facile fieri exemplo Nicodemi abundè patet.

Habemus hîc

1. *Persona delineationem,* quæ defcribitur

1. *Ratione nominis.* Nicodemus enim vocatur, quod eft victor populi, qualis reverà fuit, Johan. 7. v. 51. 19. v. 39. nomen illufre, fed quod ad falutem ipfi nihil profuit.

Hoc

Hoc præstat nomen super omne nomen, extra quod falus non eft, Act. 4. v. 12.

2. *Ratione muneris.* Nam fuit princeps Pharifæorum, & non folùm Magiftratum gellit in populo Judaico, ut Luc. 14. verf. 1. videre eft, fed in magna etiam autoritate & exiftimatione fuit, unde reliquis primoribus in Senatu contradixiffe legitur, Joh. 7. v. 51.

Si videtis igitur dilecti, hos vel illos gloriari de tot primoribus, qui religioni fuæ adhærent, nihil vos moveat, in negotio falutis verfamini, quod non autoritate humana, fed difpofitione divina nititur & perficitur.

In Ecclefia Corinthiaca non multi erant fapientes fecundùm carnem, non multi potentes, non multi nobiles, fed quæftulata erant mundi Deus elegerat. Doctrina interim pura erat & fana, 1. Cor. 1. verf. 26. Cum divites & potentes nolent venire, vocantur pauperes, & cæci & claudi, Luc. 14. v. 21.

Pectus Joppen ingrediens non à Principe Civitatis, fed à cotario fufcipitur, Act. 9. verf. 43. hoc eft quod Chriftus dicit: Pauperibus prædicatur Evangelium, Matth. 11. verf. 5.

3. *Ratione conaminis.* Noctu enim venit, quia interdium formidabat, ut inquit Chryfoftomus, propter metum fuorum collegarum, qui Chriftum cane pejus & angue oderant, vel ut folus cum Chrifto remotis arbitris colloqui, & secreta ejus allocutione myfteria fidei plenius difcere poffet.

Unde elucefcit

1. *Discendi cupiditas.* Senexerat Nicodemus, magnæque vir autoritatis & eruditionis, non tamen puduit ipfum viam fa-

lutis à Chrifto difcere: multò minus nos pudeat fcripturas ferutari, Joh. 5. v. 39. lectio- ni attendere, 1. Tim. 4. verf. 13. narrationem divinam ante omnia libenter audire. Sir. 6. verf. 35.

Multi funt internos, qui conciones catecheticas floccipendunt, & pro juventute institutas arbitrantur. Sed perperam. Inveniunt, etiam fenes ibi quod difcant. Nam verbum Dei eft inftar maris, cujus abyffus imperferutabilis, Sir. 24. verf. 39. cave igitur, ne fis inter pueros centum annorum, Efa. 65. v. 20. qui femper difcunt, & ad agnitionem tamen veritatis nunquam perveniunt, 2. Tim. 3. v. 7.

2. *Conjuncta infirmitas.* Noctu enim venit ex metu Judæorum. Quo tamen exemplo noftri fe Nicodemitz & tenebriones tueri non poffunt, non enim exemplis fed legibus judicandum. Habemus regulam Chrifti Matth. 10. v. 32. 33. Luc. 9. v. 26. quæ omnibus exemplis præjudicat. Hanc fequi debemus, nam corde creditur ad iuftitiam, fed ore fit confelfio ad falutem, Rom. 10. v. 9. 10. Nicodemus correxit infirmitatem fuam, Joh. 7. v. 50. 51. 19. v. 39. Idem faciunt hodierni vefpertiliones, tunc laudabimus ipfos. Qui enim veritatem operatur, ad lucem venit, ut opera ejus manifefta fiant, in Deo enim facta funt, Joh. 3. v. 21.

II. *Scopi fignificationem, v. 2.* ubi confideranda fe offerunt

1. *Exordium,* quod valde plaufibile eft. Agnofcit enim Chriftum pro Doctore illo: quem Deus olim mundo promiferat, Deut. 18. v. 15. Joel. 2. v. 23. Efa. 50. v. 4.

Testes adducit

1. *Suam & fuorum confcientiam.* Scimus quod à Deo veneris Magifter. Obftinata certè malitia, quâ confilium Dei adverfus

semetipfos spernebant, Luc. 7. v. 30. & peccatum in Sp. S. committebant, Matt. 12. v. 31. Tales hodie multos invenias inter adversarios, qui contra propriam conscientiam in erroribus perseverant, ne errasse videantur. Cavete vobis, dilecti, ne veritati resistatis, 2. Tim. 3. v. 8. horribile enim tales manebit iudicium, 2. Theff. 2. v. 12.

2. *Miraculorum evidentiam.* Nemo potest signa facere inquit, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Firmum igitur ex miraculis Christi argumentum ducitur, quod sit verus Messias, sicut ipse Phariseos hoc argumento convincit Joh. 10. v. 38. Deus enim solus est qui mirabilia facit, Pl. 72. v. 18. & licet Apostoli etiam miracula patrarent, vim tamen istam *δουρατοεργικην* non à se ipsis habent, sed à Christo acceperunt, Matth. 10. v. 8. Marc. 6. vers. 7. Luc. 10. vers. 19. Joh. 14. vers. 12.

2. *Desiderium.* Quamvis enim status vel principalis quæstio non exprimitur, cujus gratiâ Nicodemus Christum accesserat, tamen quia responsio Christi in eum seipsum directa est, ut viam salutis ipsi monstraret, dubium non est, quin de hac ipsa quæstio Nicodemi instituta fuerit. Ita nos quoque de salute consequenda debemus esse solliciti, quærentes ante omnia regnum Dei & iustitiam ejus, tunc cætera nobis adjicientur, Mat. 6. v. 33.

De Secundo.

Fuit quæstio, succedit *Informatio*, quâ duo Christus media ostendit, quarum ope Nicodemus & omnes verè Christiani ad salutem pervenire queant.

1. *Est regeneratio*, cujus hic describitur

2. *Necessitas*, vers. 3. Omnes enim nascuntur in peccatis, Pl. 51. vers. 7. & abalienati

sumus à Deo, quamdiu in peccatis hæremus, Ef. 59. v. 2. nova igitur regeneratione opus est, quæ fit per baptismum, cujus summa necessitas duplici hic juramento confirmatur. Non tamen ita intelligendum est, quasi Deus alio modo regenerationem in nobis operari non possit, sed ratione decreti & ordinis divini, cui nos alligatos voluit. Interim sibi legem non tulit, sed in casu necessitatis etiam absque baptismo infantes adoptare & adultos salvare potest, ut exemplum latronis, Luc. 23. v. 43 & filioli Davidis testatur, 2. Sam. 12. v. 23.

2. *Qualitas*, v. 5. Regeneratio igitur, quæ fit per baptismum, efficitur per aquam & spiritum, quæ sunt partes baptismi essentialis, illa terrestris, hæc cælestis. Aqua non permutanda est cum alio liquore, Sp. non separandus est ab aqua, qua ipse tanquam instrumento in regeneratione hominis utitur, Eph. 5. v. 26. Tit. 3. vers. 5. Apage igitur distinctionem illam de baptismo externo & interno. Nam unum est baptisma, Eph. 4. v. 5. Apage etiam strepitum ceremoniarum, quas Pontificii in administratione baptismi adhibent. Sufficit aqua & spiritus, de sale, sputo, Chrismate, &c. in Scripturis altum est silentium. Frustra igitur servitur Deo præceptis hominum, Matth. 15. v. 9.

3. *Efficacitas.* Nam quod natum est ex spiritu, inquit Christus, Spiritus est, & introibit in regnum cælorum. Ubi duplex baptismi fructus insinuat:

1. *Renovatio.* Nam Spiritus efficitur, id est, spirituales, sive novi homines, Eph. 4. v. 24. Col. 3. vers. 10. quæ novitas non est physica transformatio, sed hyperphysica alteratio, & consistit in illuminatione mentis, Ephes. 5. vers. 8. in mundicie cordis, Psal.

Pl. 51. v. 12. & fuppreffione carnis, Rom. 6. v. 2. feqq. fed imperfecta tamen eft in hac vita, quia omnis fanctus eget petitione venia, Pl. 32. v. 6. 143. v. 2. & querelam Apoftoli ingeminare cogitur, Rom. 7. v. 24.

2. *Salutis participatio*, unde baptifmus porta gratia, ab Auguftino, & puerpera regni cœlorum à Luthero appellatur. Per hunc enim mundamur & fanctificamur, Eph. 5. v. 26. 1. Cor. 6. v. 11. Chriflum induimus, Gal. 3. v. 27. remiffionem peccatorum accipimus, Act. 2. v. 38. falvifimus, Tit. 3. v. 5. 1. Pet. 3. v. 21.

4. *Difficultas*, quæ apparet ex gemina nota, quarum

1. est *crassa hominum inficitia*. Huc pertinet exemplum Nicodemi, qui carnales de regeneratione cogitationes concipit. Quomodo homo senex, inquit, potest nasci? potestne in ventrem matris suæ rursus ingredi & nasci? Ita fit, quando myfteria fidei rationis modulo metiri volumus. Exempla similia habemus in Naamano, 2. Reg. 5. v. 11. in Sadducæis, Mat. 22. v. 25. in Capernaitis, Johan. 6. v. 52. Ex hac scaturigine proponant omnia Calvinianorum de hoc myfterio absurda. Quamprimùm enim audiunt baptifmum esse lavacrum regenerationis, mox cum Nicodemo tam crasse philosophantur: quomodo manipulus aquæ peccatum ablueret, & conscientias purgare potest? quando audiunt, Chriflum nobis sub pane & vino corpus & sanguinem suum manducandum & bibendum in S. Cœna exhibere, iterum ad absurdum delabuntur, & quomodo, inquit, corpus verum & naturale parvo ore manducari potest, &c. Non est autem ista sapientia supernè descensdens, sed terrena, animalis, dæmoniaca, Jac. 3. v. 15. proinde caveamus, ne quis de-

cipiat nos per inanem philosophiam, moneat Paulus Col. 2. v. 8.

2. *Difficilis renatorum notitia*, quod referenda sunt verba Chrifli: spiritus ubi vult spirat, & sonum ejus audis, sed nescis unde veniat, aut quò vadat. Quâ similitudine docet Spir. S. in renatis non esse otiosum, sed spirituales in ipsis motus excitare, ut non peccent, 1. Joh. 3. v. 9. sed fructibus justitiæ impleti, Phil. 1. v. 11. in novitate vitæ ambulent, Rom. 6. v. 2. 3. 4. Si quis igitur pro Chrifiano regenerato se venditat, & tamen opera non habet, quæ fidem declarant, hypocrita est. Nam qui ex Deo natus est, peccatum non facit, & hoc ipso apparet, qui sint filii Dei, vel filii Diaboli, 1. Joh. 3. v. 9. 10.

3. *Connata rationis stultitia*, quæ suum quomodo semper repetit, & quomodo, inquit cum Nicodemo, istud fieri potest? Quomodo finitum potest esse capax infiniti? quomodo Chriflus qui cœlum ascendit, corpore suo in terris præfens esse poterit? quomodo corpus putrefactum & in nihil redactum idem numero resurget? &c. Sed quomodo illud est venenum fidei, & manifestissimum incredulitatis indicium. Hinc Chriflus reprehendit Nicodemum, quod Doctor sit in Israel, & hæc principia ignoret. Captivemus ergò rationem sub obsequium fidei, 2. Cor. 10. vers. 5. Deus enim *ὅτι ἐκπερισσὸν* facere potest, super id quod petimus & intelligimus, Ephel. 3. vers. 20.

II. *Meriti sui applicatio*, commendat enim Nicodemo

1. *Salutis reparatorem*. Amen Amen dico tibi, quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non credidistis, quomodo credetis, si dixerò vobis

cœlestia : q. d. Jam de rebus terrenis locutus sum, quæ comparatione ad alia mysteria, quasi crepundia æstimanda sunt. Si igitur in hisce rudibus elementis, nempe de hominis terreni regeneratione tam absurdum & crassum disputatorem te ostendis, quàm crassè philosophaberis, quando in secretissimos mysteriorum recessus & penetrabilia te introduxero. Age, proponam tibi ænigma Theologicum : Est quidam, qui dicitur filius hominis, is descendit de cœlo, & tamen est in cœlo, & licet sit in cœlo, tamen aliquando demum in cœlum ascendet. Hic omnes ingenii tui nervos intende, & periculum fac, num hoc problema solvere possis. Loquitur autem de seipso, qui in plenitudine temporis descendit de cœlo, cum carnem assumeret, & erat in cœlo, cum hæc loqueretur in terris, nimirum juxta modum incomprehensibilem personalis unionis cum λόγῳ, quæ nuppiam soluta erat, & tamen quadragesimo die post resurrectionem ascendebat in cœlum juxta modum visibilem & comprehensibilem corporis naturalis.

Quibus verbis certè elegantissima majestatis Christi descriptio continetur, qui licet Nicodemo in terra localiter & naturaliter astiterit, eodem tamen tempore τῷ λόγῳ in cœlis per & propter unionem personalem præsentissimus fuit. Quidni igitur jam ad dextram Dei exaltatus Ecclesiam suam præsentissimè gubernet & detendat omnibus diebus ad consummationem seculi, juxta promissionem suam, Matth. 28. v. 20. Videte, dilecti, Salvatorem habemus, qui in cœlo & terra præsens est, & cum Patre & Sp. S. omnia implet, Jer. 23. v. 24. Estote igitur bono animo, sive sitis in carcere, sive in spelunca leonum, sive in fornace ignea,

Christus vobiscum est, & ex omnibus periculis vos tandem eripiet, 2. Petr. 2. vers. 9.

2. *Modi tenorem*, quem ostendit sub typo serpentis ænei, Num. 21. v. 7. 8. Sicut enim populus Israel in deserto igneis Serpentibus propter incredulitatem & alia peccata punitus est à Deo, qui momorderunt populum, ita ut moretetur populus multus, dum Moses jussu Dei serpentem æneum erigeret, cujus intuitu vulnerati à serpentibus igneis rursum sanati sunt: Ita totum genus humanum pestifero morfu serpentis infernalis non modò infectum, sed interfectum & spiritualiter occisum erat: Sed misit Deus Filium suum, qui instar vermiculi abjectissimi de ligno suspenus, & maledictione legis liberaret, Gal. 3. v. 13. non enim corruptibili auro & argento redempti sumus, sed pretioso sanguine Jesu Christi agni illius immaculati & incontaminati, 1. Petr. 1. v. 18. 19. absque profusione sanguinis nulla fieri potest remissio. Quod si igitur sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Sp. S. semetipsum obulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi, Ebr. 9. v. 13. 14.

3. *Connexum valorem*, quomodo beneficium illud sibi applicare possit, nimirum per fidem, nam omnis qui credit in eum, non perit, sed habet vitam æternam. Qui intuebantur serpentem æneum servabantur, non propter rem visam, sed propter Jehovaham, qui Salvator est omnium, Sap. 16. v. 7. 8. Ita hæc est voluntas Patris, ut omnis, qui videt filium, quem serpens æneus præfigurabat,

